

Ruimte voor Bewegen: De sleutel naar een leefbaarder Nederland

*Inbreng NOC*NSF en KNVB voor commissiedebat Ruimte op 22 mei 2024*

We zitten te veel stil in Nederland. Zitten maakt ziek. Meer dan de helft van ons beweegt onvoldoende. Dat kunnen we niet langer negeren. Het goede nieuws? Door slim na te denken over onze leefomgeving kunnen we hier véél aan doen.

Stel je eens voor: sportclubs en speeltuinen op loopafstand van elk huis. Veilige fiets- en wandelroutes door parken en langs recreatiegebieden. Een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Kinderen die onbezorgd buiten kunnen spelen. Ouderen die gemakkelijk een ommetje kunnen maken.

Maar de dagelijkse realiteit is dat sportvelden en -hallen hun capaciteit niet bijhouden. Laten we daarom nu ingrijpen en investeren in een beweegvriendelijke leefomgeving. Dat maakt Nederland letterlijk en figuurlijk fitter en gezelliger. Wie wil dat nu niet?

Daarom vragen we de politiek om:

- 1. Sportplezier in je eigen wijk;** Maak ruimtelijk beleid zodat voldoende sportaccommodaties zoals sportvelden en -hallen in Nederland beschikbaar zijn. Elke Nederlander moet binnen 15 minuten een sportaccommodaties (sportveld en/of -hal) kunnen bereiken;
- 2. Geef sport en bewegen een structurele plek bij het indelen van de openbare ruimte;**
- 3. Sportruimte als wettelijke norm:** Borg de ruimte voor sport en bewegen door via de Nota Ruimte en de AMvB van de omgevingswet te zorgen dat gemeenten een ruimtelijke sportnorm hanteren;

De ruimtelijke keuzes die we maken in Nederland zijn steeds meer van belang bij het realiseren van een beweegvriendelijke en gezonde leefomgeving voor iedereen. Nabijheid van sportvoorzieningen is cruciaal voor het gemak waarmee we kunnen gaan sporten en bewegen in Nederland. Maar dit staat onder druk. De ruimte voor sport groeit niet mee met de bevolking. De komende jaren gaan we veel woningen bouwen. De sportsector vraagt hierbij aandacht om ook ruimte te houden om te kunnen sporten en bewegen. Nieuwe woningen zijn immers weinig waard als ze niet in leefbare en fijne wijken worden geplaatst.

Rijke en arme Nederlanders ontmoeten elkaar steeds minder en veel mensen voelen zich eenzaam.¹ Ook op het gebied van gezondheid staan we er niet goed voor. 56% van de Nederlanders voldoet niet aan de beweegrichtlijnen. Nederlanders zijn Europees kampioen zitten: gemiddeld zitten we negen uur per dag. Te weinig bewegen en te veel zitten vergroot de kans op overgewicht en (chronische) ziekten, zoals diabetes, hart- en vaatziekten, depressie en de ziekte van Alzheimer.² Sporten en

¹ [De rijkste en armste Nederlanders ontmoeten elkaar steeds minder | Nieuwsbericht | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

² [Nederland, sta op! Maak dagelijks voldoende bewegen vanzelfsprekend | Adviezen | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

bewegen bieden een uitkomst voor deze diverse problemen. Mensen zijn actief en gezonder en ontmoeten elkaar makkelijker door het sporten. Dit draagt bij aan een socialer en gezondere leefstijl.

Toch is staat sport- en beweegruiimte nog onvoldoend op de agenda de ontwikkeling van wijken, dorpen en steden. Door heel Nederland zijn plekken aan te wijzen waar sportclubs ruimte tekortkomen voor het aanleggen van een nieuw veld of sporthal. Hierdoor ontstaan wachtlijsten. Bij basketbal heeft het gros van de clubs nu een wachtlijst of ledenstop. Er ontstaan zelfs situaties waarbij baby's direct na de geboorte worden aangemeld voor de lokale voetbalclub.³ Onlangs concludeerde het Mulier Instituut dat het aantal accommodaties niet meegroeit met de bevolking in Nederland.⁴ In lijn met de plannen voor woningbouw zijn er volgens hun bevindingen in 2035 extra sporthallen (+1,3 tot +11,1 procent) en extra sportvelden (+1,8 procent tot +13,9 procent) nodig.

Versterk de leefbaarheid en gezondheid door ruimte voor sport en bewegen

Ondanks het bovenstaande, zien we in de contourennotitie van de Nota Ruimte zeer weinig aandacht voor een gezonde en leefbare leefomgeving en specifiek de ruimte om te sporten en bewegen. Het sturen op gezondheidsbevordering door in te zetten op een (openbare) ruimte die sporten en bewegen stimuleert ontbreekt in het beleid zelfs volledig. Dit ondanks de gezondheidsdoelen die we hebben gesteld in bijvoorbeeld het preventieakkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Wij roepen de regering dan ook op om de gezondheidsbevordering door onder andere een beweegvriendelijke omgeving op te nemen in de Nota Ruimte en andere ruimtelijk beleid en wet- en regelgeving.

Wij vragen het kabinet de volgende concrete punten om te sturen op een gezonde en leefbare leefomgeving door ruimte voor sporten en bewegen:

- 4. Maak ruimtelijk beleid zodat voldoende sportaccommodaties zoals sportvelden en -hallen in Nederland beschikbaar zijn. Elke Nederlander moet binnen 15 minuten een sportaccommodaties (sportveld en/of -hal) kunnen bereiken;**
- 5. Geef sport en bewegen een structurele plek bij het indelen van de openbare ruimte;**
- 6. Borg de ruimte voor sport en bewegen door via de Nota Ruimte en de AMvB van de omgevingswet te zorgen dat gemeenten een ruimtelijke sportnorm hanteren;**

We lichten bovenstaande punten hieronder verder toe.

Ad 1. Maak ruimtelijk beleid zodat voldoende sportaccommodaties zoals sportvelden en -hallen in Nederland beschikbaar zijn.

Elke Nederlander moet binnen 15 minuten een sportaccommodaties (sportveld en/of -hal) kunnen bereiken. Op deze manier maken we sport voor iedereen nabij en mogelijk. De ruimte die voor sportaccommodaties (sportvelden en -hallen) nodig is verschilt landelijk. In de Randstad en grote steden zien we een groei van de bevolking. Het Mulier Instituut constateert in haar Sportmonitor (zie

³ [Baby's al na geboorte aangemeld voor voetbalclub door lange wachtlijsten - Omroep Brabant](#)

⁴ [Monitor Sportbeleid 2023 \(overheid.nl\)](#)

[hier](#)) dat het aantal beschikbare sportaccommodaties niet op dezelfde manier mee groeit. Een oplossing is het beter benutten van bestaande sportaccommodaties, maar we moeten ook toe naar een ruimtelijk beleid die zorgt voor een groei van sportaccommodaties die aansluit op woningbouwopgave.

De opgave is urgent aan het worden. Ter illustratie enkele voorbeelden die laat zien dat wachtlijsten bij sportverenigingen ontstaan door een tekort aan sportvelden en -hallen:

1. [Deze sport is zo populair geworden dat vrijwel elke club nu wachtlijst of ledenstop heeft \(nos.nl\)](#)
2. [Overvolle wachtlijsten bij voetbalclubs, maar dat oplossen is zo makkelijk nog niet - RTV Utrecht](#)
3. [Negen maanden wachten om te kunnen tennissen: Nijmeegse club luidt de noodklok en wil snel uitbreiden | Nijmegen | gelderlander.nl](#)

In het landelijk gebied zien we overigens een ander beeld. Door een krimp van de bevolking komen sportaccommodaties en de sportverenigingen onder druk te staan. Het risico is daar dat een sportaccommodatie verdwijnt en sportverenigingen worden opgeheven of fuseren. Dat betekent minder ruimte voor en grotere spreiding van sportverenigingen, waardoor sporten minder aantrekkelijk wordt en een negatieve spiraal in gang wordt gezet. Dit heeft effect op de leefbaarheid in deze gebieden.

Dus zowel voor stedelijke als landelijke gebieden is een ruimtelijk beleid voor sportaccommodaties noodzakelijk.

Ad 2. Geef sport en bewegen een structurele plek bij het indelen van de openbare ruimte.

Maar liefst 41% van de Nederlanders tussen de 6 en 79 jaar gebruikt de openbare ruimte om bijvoorbeeld te fietsen, wandelen en hard te lopen. Maar ook relatief nieuwe activiteiten, zoals bijvoorbeeld urban sports, suppen, bootcamp en buitenfitness zijn in trek. Kleine basket- en voetbalvelden worden steeds populairder. En ook een sport als roeien groeit en heeft plekken op en langs het water nodig. Het sportieve belang van de openbare ruimte is dus sterk toegenomen en zal blijven groeien. Een openbare ruimte die ruimte hiervoor biedt draagt hiermee bij aan een goede gezondheid en leefbaarheid. Het is tijd dat we dit een volwaardige plek in ons ruimtelijk beleid gaan geven. Het vraagt om een duidelijk beleid op de realisatie van:

1. Routes & paden: zorg in het landelijk gebied voor goede wandel-, fiets-, en rutterroutes. bijv. stoepen, wandelroutes, fietspaden en -snelwegen, ruitersporen, skeeleroutes. Als ook bevaarbare routes over water en geschikte plekken om te roeien;
2. Playgrounds & speelplekken: bijv. schoolpleinen, speeltuinen, skateparken, trapveldjes, en outdoor fitness;
3. Ruimte voor specifieke sporten zoals de urban sports (skatebanen, calisthenics, etc.) en goed roeiwater;
4. Openbare groene en toegankelijke ruimte: zorg voor een aantrekkelijke openbare en groene ruimte die mensen uitnodigt om te gaan bewegen.

In de praktijk zien we dat een beweegvriendelijke openbare ruimte geen primair speerpunt is, maar een sluitstuk, bij de inrichting van de openbare ruimte. Hierdoor zien we haast nooit dat het belang van een beweegvriendelijke ruimte volledig wordt gebruikt.

Ad 3. Borg de ruimte voor sport en bewegen door via de Nota Ruimte en de AMvB van de omgevingswet te zorgen dat gemeenten een ruimtelijke sportnorm hanteren.

Het is nu vrijblijvend en afhankelijk van de inzet van, over het algemeen, gemeenten hoe de ruimte voor sport en bewegen wordt ingevuld. Naast goede voorbeelden zoals in Groningen, Amsterdam en Leiden, zien we nog te vaak slechte voorbeelden. In sommige gevallen verdwijnen sportaccommodaties zelfs (zie [hier](#)) en de openbare ruimte niet uitnodigend genoeg is om te sporten en bewegen. In het licht van de bewegingsarmoede en de daaraan gekoppelde gezondheidseffecten vinden we niet acceptabel.

Wij stellen daarom voor dat via de Nota Ruimte en de AMvB omgevingswet wordt geborgd dat elk gemeente een ruimtelijke sportnorm gaat hanteren. Wij zijn voorstander van het gebruik van een sportnorm zoals de gemeente Amsterdam en ook een aantal andere gemeenten hanteren. Het ministerie van VWS is gestart met een verkenning naar de mogelijkheden van een sportnorm. Wij vragen de minister van BZK de ontwikkeling van een sportnorm te ondersteunen. Via de Nota Ruimte en de omgevingswet kan worden geborgd dat elke gemeente in Nederland een sportnorm hanteert om de ruimte voor sport en bewegen in hun gemeente te borgen.

Voor vragen kunt u contact opnemen met:

NOC*NSF: Eibert Jongasma, Senior Adviseur Public Affairs via eibert.jongasma@nocnsf.nl of 06 – 12999493

KNVB: Carlijn van Schijndel, Corporate Affairs via Carlijn.VanSchijndel@knvb.nl of 06-53646935

NOC*NSF

NOC*NSF vertegenwoordigt 77 sportbonden en zet zich in voor de 10 miljoen wekelijks sportende Nederlanders. Onze inzet is om Nederland het sportiefste land van de wereld te maken. Wij bouwen aan een fundament dat heel Nederland plezier laat beleven aan sport en sportief bewegen. Dit en hoe hier te komen hebben we vastgelegd in onze Sportagenda 2032 (zie [Sportagenda 2032 | Nederland: het sportiefste land ter wereld - NOCNSF](#)).

KNVB

Met 1,2 miljoen leden en de 9,7 miljoen fans van het betaald voetbal, vertegenwoordigt de KNVB een grote groep sporters en supporters in Nederland. Voetbal brengt mensen van allerlei achtergronden samen. Op het veld, langs de lijn, in de straten en in de kantine. Samen zetten we die kracht van het voetbal in voor een positieve impact op de samenleving.